

Endoskopska endonazalna transsfenoidna kirurgija kraniofaringeoma: 12 godina iskustva u Kliničkom bolničkom centru Zagreb

Vjerislav Peterković¹, Marcel Marjanović Kavanagh², Katarina Vuković Đurić², Hrvoje Barić¹

¹Klinika za neurokirurgiju, Klinički bolnički centar Zagreb, ²Klinika za bolesti uha, nosa i grla i kirurgiju glave i vrata, Klinički bolnički centar Zagreb

Correspondence address: Hrvoje Barić, hrvojebaric00@gmail.com

Uvod: Kraniofaringeomi su rijetki benigni tumori supraselarne regije mozga. Njihova pojavnost slijedi bimodalnu distribuciju – drugim riječima, pojavljuju se, ili u dječjoj, ili u kasnoj odrasloj dobi. Uslijed učinka mase i lokalne destrukcije neuralnih struktura uzrokuju poremećaje vida, endokrinološke smetnje, poremećaje kognicije itd. Liječenje je kirurško, s ciljem potpunog uklanjanja, a tradicionalni pristup je transkranijjski. Poslijeoperacijske rezidue liječe se radiokirurški. Endoskopska kirurgija u sve je široj primjeni, kroz čitav spektar neurokirurških indikacija, koji uključuje i operacijsko liječenje kraniofaringeoma kroz endonazalni transsfenoidalni prošireni pristup. Spomenuti pristup koristi prirodni koridor, omogućuje široki i sveobuhvatni prikaz supraselarne regije i pruža rezultate liječenja koji su superiorniji tradicionalnim transkranijjskim alternativama.

Cilj: S jedne strane, raspraviti indikacije, relevantnu anatomiju, prednosti i ograničenja proširenog endonazalnog endoskopskog pristupa u liječenju patologije selarne, supraselarne i paraselarne regije, a s druge prikazati naša iskustva kroz opis serije odraslih bolesnika s kraniofaringeomima liječenih na Klinici za neurokirurgiju Kliničkog bolničkog centra Zagreb.

Metode: Sustavni pregled literature, kako bi identificirali sva objavljena izvješća o serijama slučajeva kraniofaringeoma operiranih endonazalnim endoskopskim putem. Institucionalni pregled slučajeva liječenih endonazalnom endoskopskom, kao i tradicionalnom metodom u Kliničkom bolničkom centru Zagreb i usporedba ishoda između obje metode.

Rezultati: Kroz pregled literature identificirali smo desetak objavljenih izvješća (serije slučajeva), čiji rezultati govore o učinkovitosti endonazalnog endoskopskog pristupa u liječenju kraniofaringeoma, iako uz stopu komplikacija višu nego kod tradicionalnog transkranijjskog pristupa. U razdoblju od interesa na Klinici za neurokirurgiju KBC-a Zagreb operirano je 50 odraslih bolesnika s kraniofaringeomima, od čega 20 endonazalnim endoskopskim pristupom. Kod potonjih je postignuta viša stopa uklanjanja tumora, usporedivi ishodi u smislu funkcije vida i endokrinološke funkcije, ali i viša stopa curenja cerebrospinalne tekućine i disrupcije postoperativne rane.

Zaključak: Endoskopski endonazalna kirurgija sigurna je i učinkovita metoda liječenja kraniofaringeoma.

Ključne riječi: kraniofaringeom, supraselarna regija, rezidua